PV157 – Autentizace a řízení přístupu

Řízení přístupu

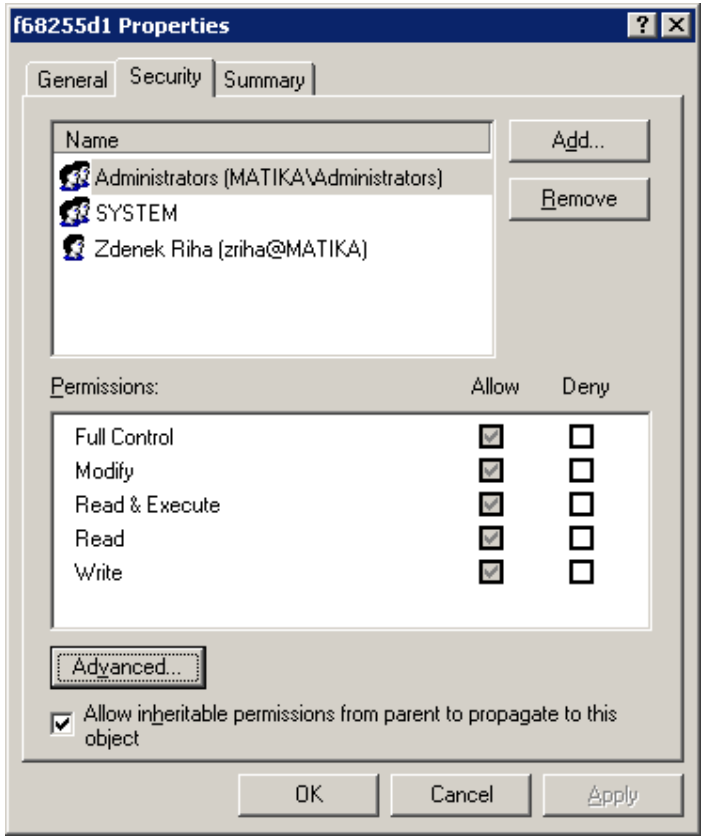

Řízení přístupu

- Funkce pro řízení, který subjekt (uživatel, proces …) má jaký přístup k určitému objektu (souboru, databázi, tiskárně …).
- Implementovaná bezpečnostním mechanismem řízení přístupu.
  - Hierarchie
    - ✓ Hardware
    - ✓ Operační systém
    - ✓ Middleware (např. databázový systém)
    - ✓ Aplikace (např. informační systém)
  - Předpoklad implementace
    - ✓ je bezpečně implementovaná funkce „Identifikace & autentizace“
- Kategorie mechanismů řízení přístupu
  - fyzické typicky ochrana off-line uložených archivních kopií
  - logické typicky ochrana on-line uchovávaných dat

Pojmy

- **vlastník dat** (owner)
  - subjekt, statutární autorita odpovědná za daný typ dat,
  - za konkrétní data daného typu, za datový objekt

- **správce** (dat, objektu) (custodian)
  - subjekt, autorita pověřená odpovědností za bezpečnost konkrétních dat, za bezpečnost konkrétního objektu

- **uživatel** (user)
  také autorizovaný uživatel, oprávněný uživatel
  - subjekt, mající právo přístupu ke konkrétním datům, ke konkrétnímu objektu

Typy omezení přístupu k objektu

- R, Read Only
  - ano: kopírování, prohlížení, tisk, ...
  - ne: rušení, vytváření, modifikace, …
- RW, Read/Write
  - ano: kopírování, prohlížení, tisk, … , rušení, vytváření, modifikace
- X, Execute
  - ano: řízení běhu procesu
  - ne: kopírování, prohlížení, tisk, … , rušení, vytváření, modifikace
- daný omezením
  - časem pouze v danou dobu
  - místem pouze z …
  - obsahem interval hodnot (bankovní automat)
  - typem služby e-mail ano, telnet ne

Správa řízení přístupu – modely

- centralizovaná správa řízení přístupu
  - 1 správce všech objektů (IS, Informačního systému)
  - mnoho vlastníků, mnoho uživatelů
  - klad: přísné řízení, konzistentnost
  - zápor: vysoká (časová) režie v (distribuovaných) IS

- decentralizovaná správa řízení přístupu
  - objekt spravuje jeho vlastník – správce,
  - mnoho vlastníků – správců, mnoho uživatelů
  - klad: snadno dosažitelná vysoká odpovědnost
  - zápory:
    - ✓ obtížnost udržení konzistence komunikace mezi správci
    - ✓ není dostupný okamžitý celkový přehled stavu
    - ✓ hůře se prosazuje bezpečnostní politika IS

Heslo

- heslo, šifrovací klíč
  - všeobecné
  - samostatné pro
    - čtení, modifikaci, rušení, …
- každý **objekt** má přiděleno(-a) svým vlastníkem heslo (hesla)
- právo přístupu má subjekt znající heslo
- použito například ke sdílení disků/adresářů v některých verzích MS Windows
- negativa:
  - nelze zjistit kdo všechno má právo přístupu
  - heslo musí být dostupné (uloženo v otevřeném tvaru nebo se slabým maskováním v programu, pom. souboru...)

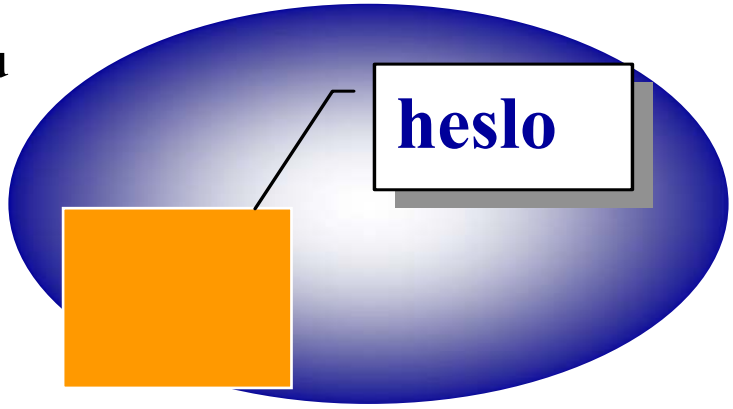

Matice přístupových práv

- Matice udávající přístupová práva subjektů k objektům

	objektA	objektB	objektC
subjekt1	rw	rx	–
subjekt2	rwx	rwx	rwx

Matice přístupových práv

- Může být i trojrozměrná
- 3. rozměrem je program
- Máme trojice (subjekt, program, objekt) a jim odpovídající přístupová práva
  - (Alice, účetní program, účetní data) má práva {r,w}
  - (Alice, editor, účetní data) má práva {}
  - (Alice, editor, /etc/passwd) má práva {}
  - (Alice, passwd, /etc/passwd) má práva {r,w}
- Dvourozměrná i třírozměrná matice je v praxi tak velká, že je problém s ní efektivně pracovat (ukládat ji, vyhledávat v ní)
  - Tisíce až miliony objektů (souborů)
  - Tisíce až miliony subjektů (uživatelů)
- Matici můžeme ukládat po řádcích či po sloupcích

Seznamy přístupových práv

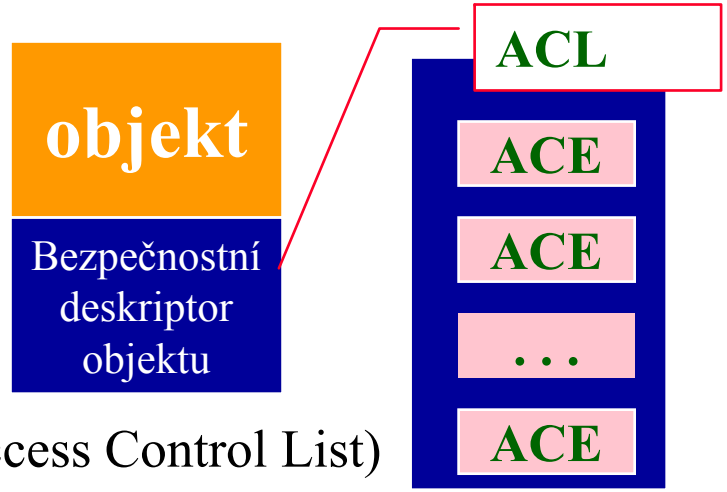

- Ukládáme matici přístupových práv po objektech
- Matice je často řídká, proto ukládáme jen neprázdné prvky
- Seznam přístupových práv objektu – ACL (Access Control List)
- Element přístupových práv – ACE (Access Control Element)
  - prvek ACL
  - přidělení práv přístupu jednotlivému subjektu, skupině subjektů, …
- Výhoda seznamu přístupových práv
  - modifikaci/zpřístupnění lze omezit na jednotlivce ve skupině
- Nevýhoda seznamu přístupových práv
  - obtížná správa, neefektivní kontrola přístupových práv při přístupu k objektu
  - nesnadné zjistit k jakým objektům má určitý uživatel přístup (například při změně pracovního zařazení)

Implementace ACL – UNIX

- Nelze zamítnout přístup jednotlivci ze skupiny vlastníka
- Ve starších verzích UNIXu mohl uživatel patřit do pouze jedné skupiny
- Nutnost vytvářet nové skupiny uživatelů (může jen root)
- Nelze zajistit důvěrnost:

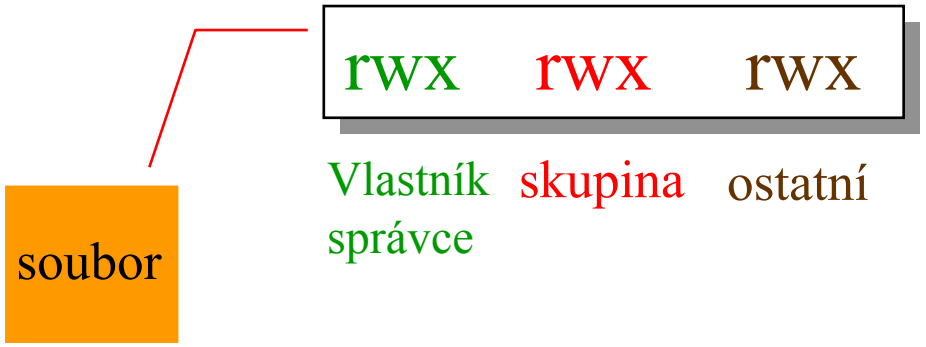

110 100 000 originál
110 100 000 kopie člena skupiny

110 100 100 zrádný člen skupiny upraví

SUID/SGID programy

- Matice přístupových práv jen dvourozměrná.
- Povolení práv pro určité programy je třeba řešit pomocí SUID/SGID bitů.
- Vlastník programu může nastavit, že program po spuštění bude běžet s právy uživatele/skupiny vlastníka.
- Například program pro změnu hesla potřebuje přístup zápisu do souboru /etc/passwd resp. /etc/shadow. Běžný uživatel však nemá k těmto souborům přístup pro zápis. Proto je program passwd nastaven jako SUID na uživatele root, který do těchto souborů zapisovat může.
- Přístup SUID/SGID není příliš intuitivní. Leniví programátoři píší hromadu programů, které musí běžet jako SUID root. SUID programy musí být napsány bezpečně, jejich vstupy (parametry, stdin, proměnné prostředí) nejsou důvěryhodné.

Implementace ACL – moderní UNIX

- Administrátor (root, resp. uživatel s UID 0) má neomezený přístup ke všem objektům, může měnit libovolné soubory, upravovat logy apod.
- Nejen skutečný administrátor, ale i hacker apod.
- Snaha o omezení možností administrátora
  - Nové vlastnosti souborového sytému UNIXových verzí odvozených od Berkeley větve
    - ✓ Možnost nastavit dodatečné „flagy“ pro soubory
      - Append-only: lze pouze přidávat data – vhodné pro logy
      - Immutable: soubor není možné modifikovat – vhodné pro systémové soubory
      - Undeleteable – nesmazatelné
    - ✓ Možnost nastavit pro uživatele i skupiny
    - ✓ Nastavuje se při bootu, potom ani root nemůže provádět změny
    - ✓ Je i v Linuxu: chattr pro ext2/ext3 (lze však měnit kdykoliv)

Atributy souborů v ext2/ext3

- Prohlížíme příkazem **`lsattr`**
- Nastavujeme příkazem **`chattr`**
- Atributy
  - A – čas posledního přístupu není aktualizován (vyšší výkon)
  - a – do souboru lze pouze přidávat data (nelze smazat nevhodný záznam např. v logovacím souboru)
  - c – soubor bude na disku komprimován
  - d – soubor nebude zálohován programem dump
  - i – soubor nemůže být nijak modifikován (bezpečnost)
  - j – určuje jakým způsobem se ukládají žurnálová data
  - s – při mazání souboru jsou uvolňované bloky vynulovány
  - S – při každém zápisu je provádí sync
  - t – zakazuje částečné fragmenty
  - u – i při smazání souboru se obsah ponechává (pro undelete)
- Atributy může nastavovat jen administrátor (root), může je kdykoliv jakkoliv změnit, proto je jejich význam pro bezpečnost jen omezený

Implemetace ACL – moderní UNIX

- Jen trojice rwx pro vlastníka, skupinu a ostatní není dostatečně jemné
- Moderní UNIXové systémy se snaží tyto trojice doplnit skutečnými ACE
  - Tyto ACE obsahují výjimky ke standardním přístupovým právům (výše uvedené trojici)
  - Můžeme tak odebrat právo jednotlivci ve skupině, případně přidat právo jinému uživateli
- Tento přístup implementují mnohé komerční UNIXové systémy (např. VAX, …) a dnes i většina open source systémů
- ACL pro souborový systém extX se stalo standardní součástí jádra Linuxu >2.5

POSIX ACL

- Klasická práva pro vlastníka (ACL_USER_OBJ), skupinu (ACL_GROUP_OBJ) a ostatní (ACL_OTHER) zůstávají
- Nově je možné přidávat výjimky pro
  - uživatele (ACL_USER)
  - skupiny (ACL_GROUP)
- a nastavit masku (ACL_MASK), která dále omezuje práva udělená uživatelům (ACL_USER) a skupinám (ACL_GROUP_OBJ a ACL_GROUP) [vlastníka se netýká]
- a u adresářů lze nastavit defaultní ACL pro nově vytvářené objekty
- ACL zapisujeme ve formě typ_subjektu:subjekt:práva
  - např. user:zriha:rw-

POSIX ACL - příklad

- ACL zjistíme příkazem **`getfacl`**
- ACL nastavíme příkazem **`setfacl`**
- Příklad:
  - **`getfacl soubor`**

```
user::rw-                                   (vlastník)
user:lisa:rw-        #effective:r--         (uživatelka lisa)
group::r--                                  (skupina)
group:soft:rw-       #effective:r--         (skupina soft)
mask::r--                                   (maska)
other::r--                                  (ostatní)
```

  - Zkráceně lze psát tato práva jako:
    - g:soft:rw,u:lisa:rw,u::rw,g::r,o::r,m::r
  - Zde maska omezuje w právo uživatelky lisa a skupiny soft

Implementace ACL – Windows

- Nejen číst data/zobrazovat obsah složky, zapisovat data/vytvářet soubory, spouštet soubory/procházet složku, ale také
  - Číst atributy,
  - Číst rozšířené atributy,
  - Připojovat data/vytvářet složky
  - Zapisovat atributy,
  - Zapisovat rozšířené atributy,
  - Přebírat vlastnictví,
  - Číst oprávnění,
  - Měnit oprávanění,
  - ostraňovat
- a to pro uživatele nebo skupiny uživatelů.
- Atributy nejen Povolit/Odepřít, ale také možnost auditování úspěšného či neúspěšného pokusu o přístup.
- Větší možnosti nastavování přístupových práv znamenají možnost přesněji postihnout/implementovat bezpečnostní politiku.
- V praxi však často uživatel přijde, naloguje se jako administrátor (aby mohl instalovat aplikace apod.) a jako administrátor pracuje do ukončení své práce.

Windows ACL – příklad

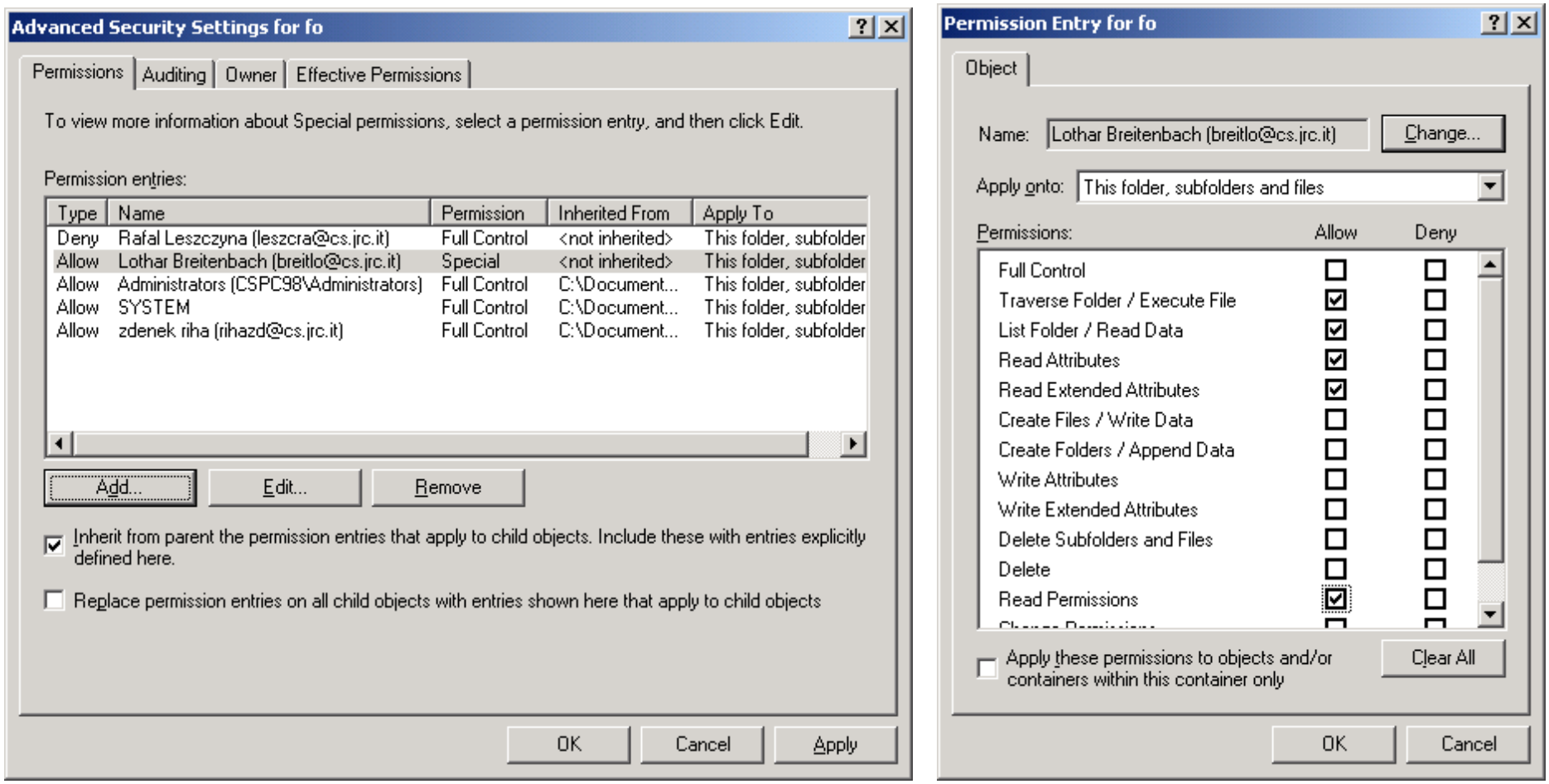

Řízení přístupu na čipových kartách

- Řízení přístupu k datům na kartě je tvořeno především řízením přístupu k souborům.
- S každým souborem je svázána hlavička souboru, která určuje přístupová práva k souboru.
- Základním principem řízení přístupu je zadávání PINů a jejich management.
- Přístup k souboru může být například vázán na splnění některé z těchto podmínek:
  - ALW (vždy povolen přístup)
  - CHV1 (nutné zadat PIN uživatele 1)
  - CHV2 (nutné zadat PIN uživatele 2)
  - NEV (přístup nepovolen)

Čipové karty – PIN management

- PINy jsou ukládány v samostatných souborech (EF). Přístupová práva k těmto souborům určují možnost změny těchto PINů.
- Při změně PINu je požadavek provázen starým a novým PINem.
- Počet neúspěšných pokusů bývá omezen. Po překročení limitu (3 – 5) je PIN blokován.
- Pro odblokování je třeba zadat PIN a odblokovací PIN (u SIM karet nazýván PUK).
- I počet neúspěšných odblokování je omezen.

Seznam přístupových oprávnění

- Seznam přístupových oprávnění (capabilities)
- Ukládáme matici přístupových práv po **subjektech**
- Není žádnou novinkou
- Například: model Multics, IBM AS/400
- Dnes často ve formě certifikátů
- Výhoda seznamu přístupových oprávnění
  - Efektivní kontrola přístupových práv při přístupu k objektu
- Nevýhoda seznamu přístupových práv
  - Nesnadné zjistit kdo má k určitému objektu přístup

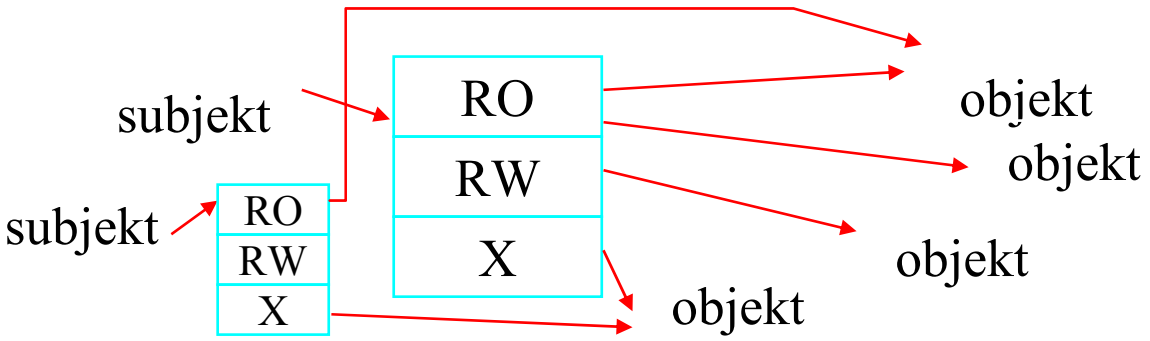

Skupinové politiky

- Windows (2000 a výše; omezeně i dříve) implementují nejen ACL, ale i přístupová práva ve formě přístupových oprávnění.
- Tato bezpečnostní oprávnění mohou převážit nebo doplnit přístupová práva ve formě ACL.
- Bezpečnostní politika je svázána se **skupinami** uživatelů [skupiny (groups) jsou definovány v aktivním adresáři (active directory)].
- „Skupinové politiky“ (“Group policy”) [dříve „system policy“] se vztahují na domény, počítače, celé organizace.
- Příklad: Skupinová politika obsahuje seznam aplikací, které skupina uživatelů nemá oprávnění spouštět (např. Internet Explorer, Outlook Express, …). Přístupová práva programu na disku (Internet Explorer) jsou nastavena na [everybody: rx]. Skupinová politika převáží přístupové práva souboru (aplikace) → spuštění aplikace je zakázáno.

Skupinové politiky

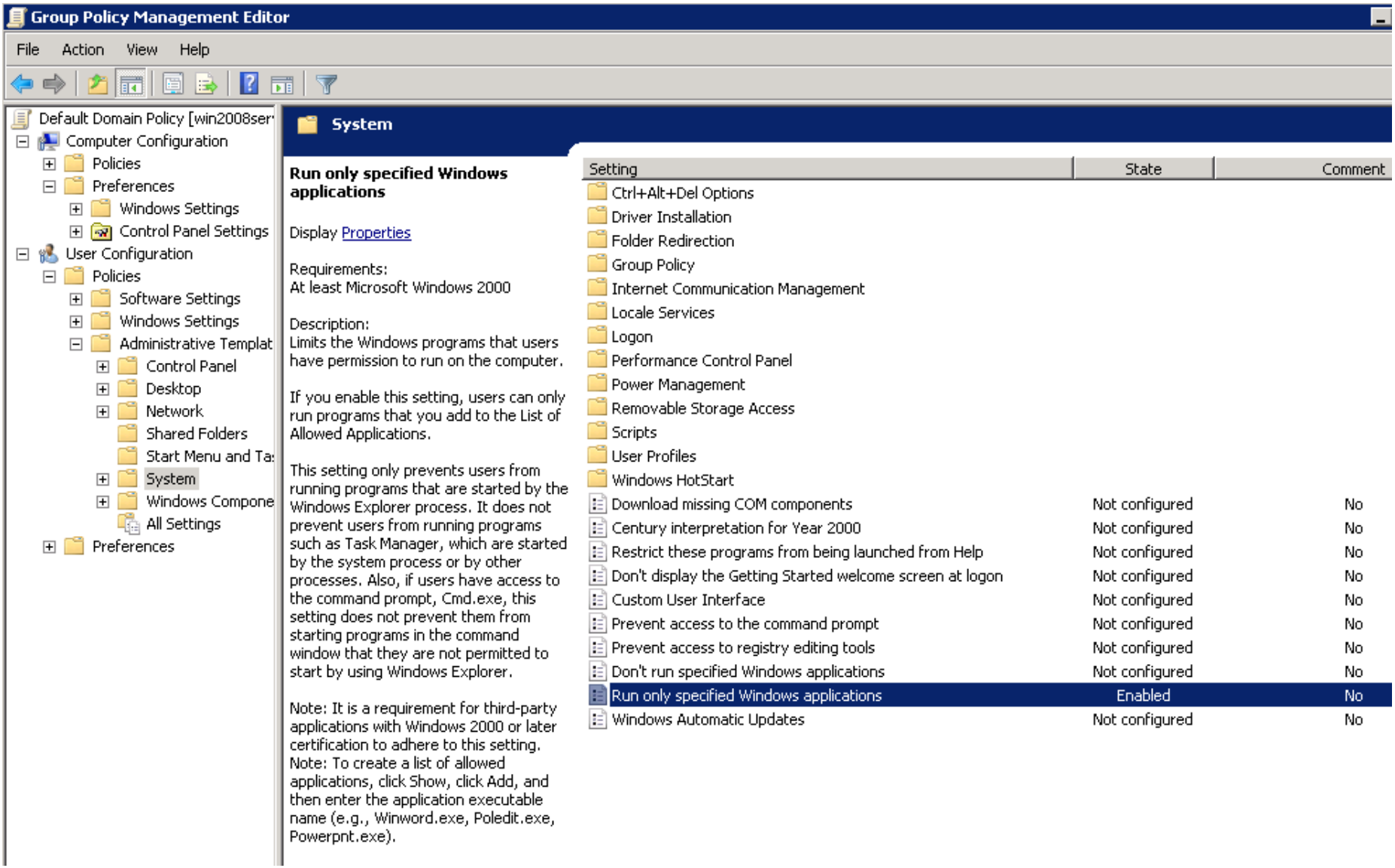

Spouštění nedůvěryhodného kódu

- Jak se chovat k nedůvěryhodnému kódu, získanému např. z internetu?
  - Autentizace kódu, viz např. Authenticode
  - Speciální jazyk neumožňující škodlivou činnost (JavaScript)
  - Kontrolní programy, které před spuštěním kontrolují kód na škodlivou činnost
    - Obecně nerozhodnutelné
    - V praxi heuristiky antivirových programů
  - Spuštění kódu s minimálními uživatelskými právy (např. unixový nobody)
  - Omezené prostředí, ve kterém nemá kód přístup k určitým prostředkům („Sandbox“)
    - Např. interpret Javy – Java Virtual Machine – applety stažené z webu (bez přístupu na disk, komunikace možná jen s původním serverem)

Podpora řízení přístupu v HW

- Přístup do paměti, ke strukturám OS:
  - Úkolem je zamezit komunikaci/ovlivňování procesů jinak než explicitně povoleným způsobem
  - Např. „fence address“ – limit paměti, do nižších adres má přístup jen operační systém
  - Např. „segmentové adresování“ – Adresování formou segment+offset. Segment může měnit jen operační systém (referenční monitor)
  - Např. dva režimy procesoru – autorizovaný a neautorizovaný. V neautorizovaném režimu není možné měnit segmentové registry.
  - Např. „Rings of protection“ – několik režimů činnosti s různými právy. Měnit ring možné jen v režimu ringu 0 (operační systém). Volání rutin operačního systému – změna ringu: GATE
  - Např. vojenské systémy chrání nejen data procesů, ale i metadata (jaké procesy s jakými parametry spuštěné kterými uživateli běží v systému)

Objektové programování

- Přístup k datům může být omezen pouze na explicitně uvedené metody
- Příklad v C++

```
class example {
private:
int counter;
protected:
void add_substract(int);
public:
void decrease(void);
void increase(void);
};
```

Řízení přístupu

- Jedna z nejdůležitějších komponent bezpečnosti jakéhokoliv systému
- Bohužel ne vždy je kód řízení přístupu (referenční monitor) bezchybný. (typicky nedostatečná kontrola nedůvěryhodného vstupu a následný „buffer overflow“)
- Příliš mnoho kódu operačního systému je označeno za důvěryhodný (jádro obsahuje ovladače nejrůznějších zařízení napsaných programátory řady firem/organizací)
- „Race condition“ – operace ověření přístupových práv a použití práv není atomická (zneužitelné u programů s většími právy – SUID/SGID programy, webové CGI aplikace)
- Trojští koně

Řízení přístupu

- Separace oprávnění – pro vykonání určité akce je potřebný souhlas několika osob (např. velkou bankovní transakci musí podepsat dva bankovní úředníci)
  - Řízení přístupu na úrovni OS (často ani middleware) toto nepodporuje
  - Nutná podpora přímo v aplikačním SW

- Princip nejmenších privilegií – uživatel má právo přístupu jen k takovým objektům, ke kterým z titulu svého pracovního zařazení přístup potřebuje. Počátečně je množina oprávnění malá a postupně se rozrůstá. Žádný uživatel nemá přístup k objektům, ke kterým přístup nepotřebuje.

Politiky řízení přístupu

- **volitelný přístup** (*discretionary*)
  - subjekt (vlastník objektu) rozhoduje o tom, kdo má k objektu přístup
  - volitelná = určuje subjekt–vlastník objektu
  - typicky politika podporovaná operačním systémem
    - ✓ podporuje i operace změny vlastníka objektu
- **povinný přístup** (*mandatory*)
  - systémová politika nezávislá na vůli subjektů rozhoduje o tom, kdo má k objektu přístup

Volitelné řízení přístupu – výhody

- Jednoduchost = malá režie
- Velká vyjadřovací schopnost
- Lze relativně jednoduše vázat udělení přístupových práv na splnění dodatečných časových, místních aj. podmínek
- Flexibilita

Volitelné řízení přístupu – nevýhody

- Nedostatečná bezpečnost
  - ➢ použití pouze přístupových práv není dostatečné v situacích, kdy klademe důraz na bezpečnost
- Není odolné vůči "Trojským koním"

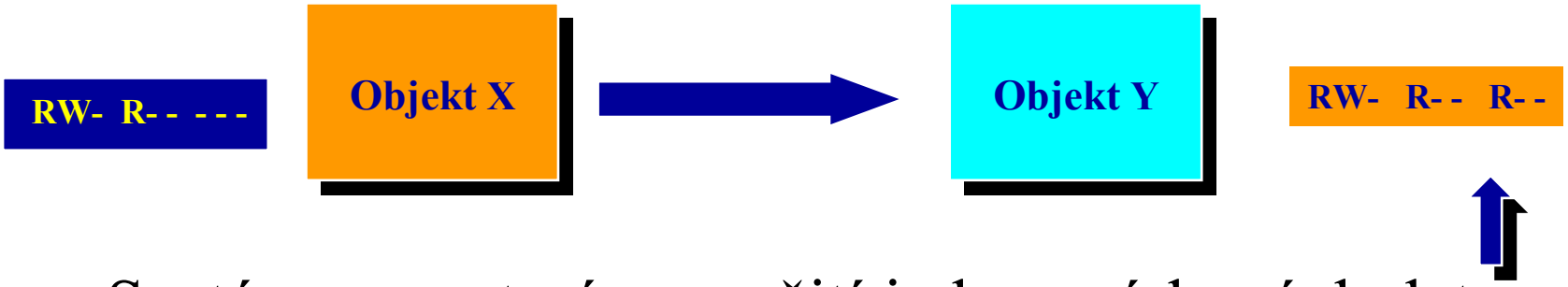

- Systém se nestará o využití jednou získaných dat
  - ➢ např. dám skupině právo čtení na důvěrný soubor, nějaký člen si ho zkopíruje a nesprávně nastaví přístupová práva

Volitelné řízení přístupu

- Příklad útoku Trojským koněm na správu souborů s ACL

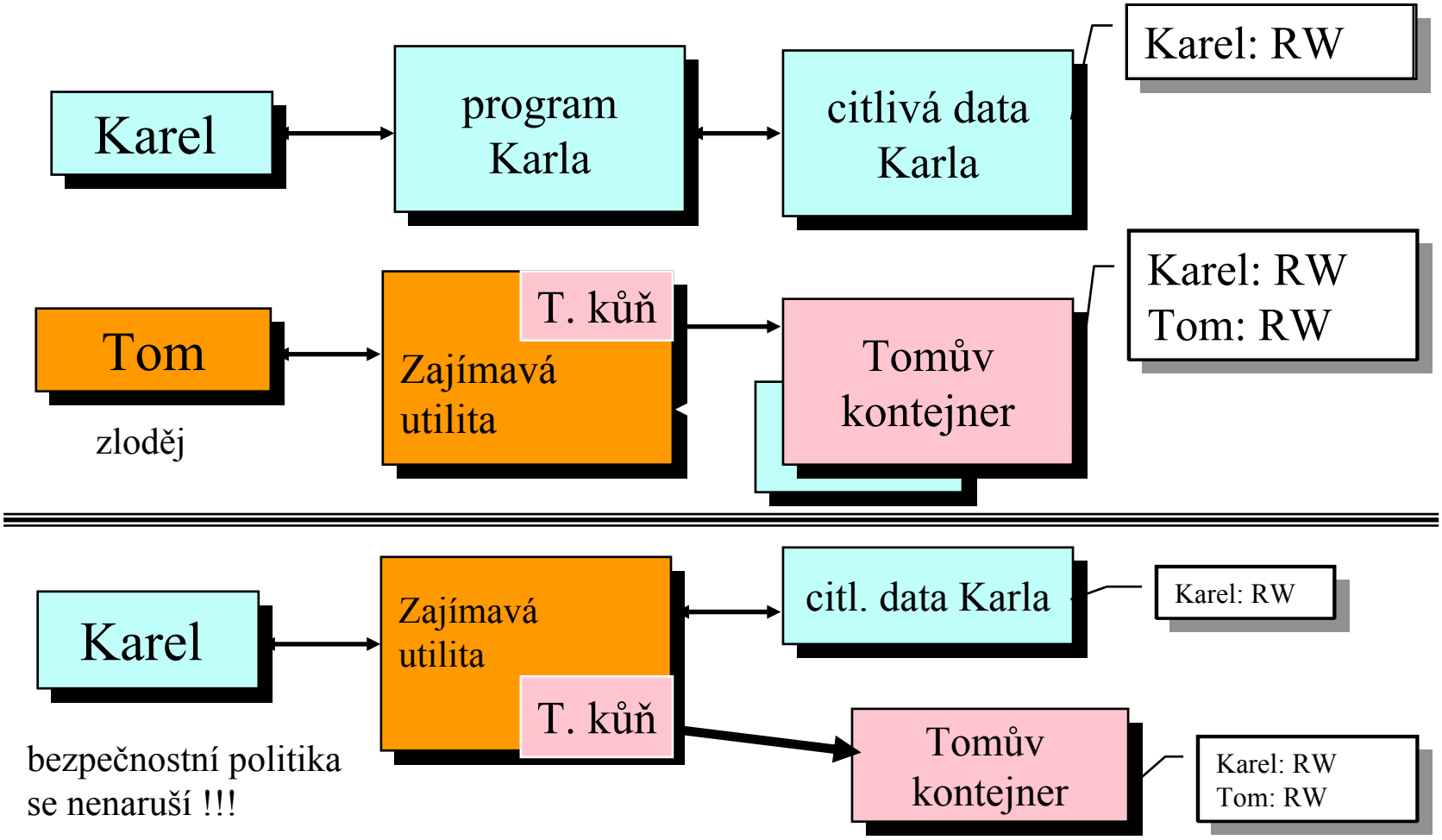

Víceúrovňové systémy

- MLS (Multilevel systems)
- Koncept podporovaný mnohaletým výzkumem sponzorovaným vládami (zvláště USA a UK)
- Původně podpora důvěrnosti, později i integrita (komerční systémy)
- Primární model bezp. politiky – Bell-LaPadula
  - 1973, pro US AirForce
  - ochranné schéma klasifikací a oprávnění po 2. světové válce

Povinné řízení přístupu

- systémová politika nezávislá na vůli subjektů rozhoduje o tom, kdo má k objektu přístup
- zavedeme
  - kategorie subjektů (proces, uživatel) = důvěryhodnost
  - klasifikace objektů (data) = důvěrnost
- definujeme uspořádání klasifikací objektů
- definujeme množinu kategorií subjektů
- **referenční monitor** (monitor odkazů)
  - implementace funkce prosazující bezpečnost *řízení přístupu*
  - při každém přístupu subjektu k objektu kontroluje, zda tento přístup odpovídá zásadám bezpečnostní politiky
  - bezpečnostní politika: pravidla toku dat mezi objekty a subjekty

Politiky nejsou exkluzivní!

- Při povinném přístupu (prosazovaném systémem) lze (a často je to žádoucí) obvykle podporovat i volitelný přístup!!!
  - Bezpečnost (daná politikou povinného přístupu) s určitou flexibilitou (podporující bezpečnost) vyjadřovacími prostředky volitelného přístupu

Model Bell-LaPadula (1)

- paradigma objekt – subjekt
- uživatel
  - Má počáteční bezpečnostní úroveň uživatele, resp. bezpečnostní **oprávnění** (*clearance*)
  - Přihlašuje se na aktuální bezpečnostní úrovni uživatele, s právy přístupu k objektům nepřevyšujícími práva daná bezpečnostním oprávněním
- subjekt
  - aktivní element – proces činný na pokyn uživatele
  - provádí akce:
    - ✓ read-only, append (zápis bez čtení), read-write, execute
  - bezpečnostní úroveň procesu = bezp. úroveň jeho uživatele
    - ✓ Je daná „důvěryhodností“ subjektů vlastnících proces a „důvěrností“ (citlivostí) zpracovávatelných objektů (klasifikací)

Model Bell-LaPadula (2)

- objekt
  - pasivní, chráněný element
  - obsahuje informace
  - soubor dat, prostor paměti, program
  - **klasifikace** objektu = bezpečnostní úroveň objektu
    - ✓ daná důvěrností (citlivostí) informace obsažené v objektu
    - ✓ definuje/mění ji vlastník objektu, vlastnictví objektu je nepřenositelné

Bell-LaPadula – Klasifikace / kategorie

- Bezpečnostní úroveň L= (C, $\underline{S}$)
  - C – klasifikace objektů

TS	top secret	přísně tajné
S	secret	tajné
C	classified	pouze pro vnitřní potřebu (důvěrné.)
U	unclassified	neklasifikováno

    Definice uspořádání: TS > S > C > U
  - $\underline{S}$ – podmnožina množiny kategorií subjektů
    - ✓ množina kategorií subjektů je dána aplikací
      - {odbor obrany, ekonomický odbor, vnitřní odbor}
      - {ekonomický odbor, vnitřní odbor}
      - {odbor obrany, vnitřní odbor}
      - {vnitřní odbor}
- Upořádání bezpečnostních úrovní – dominance

  L1=(C1, $\underline{S1}$), L2=(C2, $\underline{S2}$), $L1 \geq L2 \Leftrightarrow C1 \geq C2 \wedge \underline{S1} \supseteq \underline{S2}$

Bell-LaPadula – příklad

- bezpečnostní úrovně

  L1 = (S, {ekonom.}) tajné, {ekonom. odbor}

  L2 = (C, {ekonom.}) pro vnitřní potřebu, {ekonom. odbor}

  L3 = (TS, {obrana}) přísně tajné, {odbor obrany}

  L4 = (TS, {ekonom., obrana}) přísně tajné, {odbor obrany, ekonomický odbor}

- uspořádání (dominance) bezpečnostních úrovní

  $L1 \geq L2$ S > C, {ekonom.} ≡ {ekonom.}, L1 dominuje L2

  L1, L3 L1 neporovnatelné s L3 : {ekonom.} {obrana}

  $L1 \leq L4$ S < TS, {ekonom.} $\subseteq$ {ekonom, obrana}

  L2, L3 L2 neporovnatelné s L3 : {ekonom.} {obrana}

  $L2 \leq L4$ C < TS, {ekonom.} $\subseteq$ {ekonom., obrana}

  $L3 \leq L4$ TS = TS, {vnější vztahy} $\subseteq$ {ekonom., obrana}

Klasifikace v ČR a NATO

NATO	ČR	Německo
cosmic top secret	přísně tajné	streng geheim
NATO secret	tajné	geheim
NATO confidential	důvěrné	VS-vertraulich
NATO restricted	vyhrazené	VS-nur-für den Dienstbegrauch

Bell-LaPadula – stav systému

- Stav systému, $\Sigma = (b, \underline{M}, f)$

  b – množina aktivních (právě realizovaných) přístupů
  - ✓ trojice (subjekt, objekt, právo)

  $\underline{M}$ – matice přístupových práv
  - ✓ M[s, o] přístupová práva subjektů s k objektům o

  f – úrovňová funkce: $\underline{O} \cup \underline{S} \rightarrow L$,
  - ✓ množiny: O – objektů, S – subjektů, L – bezpečnostních úrovní
  - ✓ udává bezpečnostní úroveň každého subjektu a objektu
    - o objekty, každý má jedinou klasifikaci (bezp. úr. obj.): f_o
    - o subjekty, každý vlastní dvě „bezpečnostní úrovně subjektu“:
      - bezpečnostní oprávnění, clearance f_p
      - aktuální bezpečnostní úroveň subjektu f_a, $f_a(s) \leq f_p(s)$
- bezpečnost systému je chápána jako vlastnost <u>stavů systému</u>

Bell-LaPadula – bezpečnost stavu

- Stav systému se mění operacemi změny stavu systému
  - uplatnění přístupových práv, změny přístupových práv
- Stav systému je bezpečný pouze tehdy, když jsou splněny všechny bezpečnostní vlastnosti
  - omezení daná vztahy bezpečnostních úrovní subjektů a objektů
- Operace změny stavu systému se povolí pouze tehdy, když výsledný stav systému po jejím provedení bude bezpečný – kontroluje referenční monitor
- Důvěryhodnost subjektu
  - důvěryhodný subjekt – smí porušovat bezpečnostní politiku povinnou pro nedůvěryhodné subjekty
    - Ví, co smí a nesmí, kdy komunikuje s jinými důvěryhodnými subjekty, ...
  - nedůvěryhodný subjekt – jeho chování je třeba hlídat doplňkovými omezeními podle zavedené bezpečnostní politiky

Bell-LaPadula – operace změny stavu

- právo přístupu – read-only, append, execute, read-write
- operace změny stavu
  - získat/vrátit právo přístupu, zahájit/ukončit operaci s objektem
    - mění množinu aktivních přístupů **b**, doplňuje / ruší trojici (s, o, p)
  - dát / odebrat právo přístupu subjektu k objektu, modifikace **M**
    - musí být v souladu s politikou definovanou axiomy povinné bezpečnostní politiky
  - změnit aktuální bezpečnostní úroveň subjektu
    - musí se zachovat dominance bezpečnostního oprávnění subjektu, mění se **f**
  - změnit bezpečnostní úroveň objektu, jeho klasifikaci
    - pouze pro „neaktivní“ (se kterým nikdo nepracuje) objekt, mění se **f**, lze ji pouze
      - použít oprávněně – nová bezpečnostní úroveň *objektu* musí dominována bezpečnostní úrovní *subjektu* provádějícího změnu
      - a zesilovat – nová úroveň objektu musí dominovat předchozí úrovni

Vlastnosti (axiomy) modelu Bell-LaPadula

- Procesy nesmějí číst data na vyšší úrovni (tzv. základní bezpečnostní vlastnost – *ss property*, též *NRU - no read up*).

- Procesy nesmějí zapisovat data do nižší úrovně (tzv. *-vlastnost, též *NWD - no write down*).

ss-vlastnost

- subjekt může přistupovat (read/write) pouze k objektům s bezpečnostní úrovní (klasifikací) dominované jeho bezpečnostním oprávněním (clearance)
- Pak $\forall s \in S\ o \in O\ read \in M[s,o] \vee write \in M[s,o] \Rightarrow f_p(s) \geq f_o(o)$

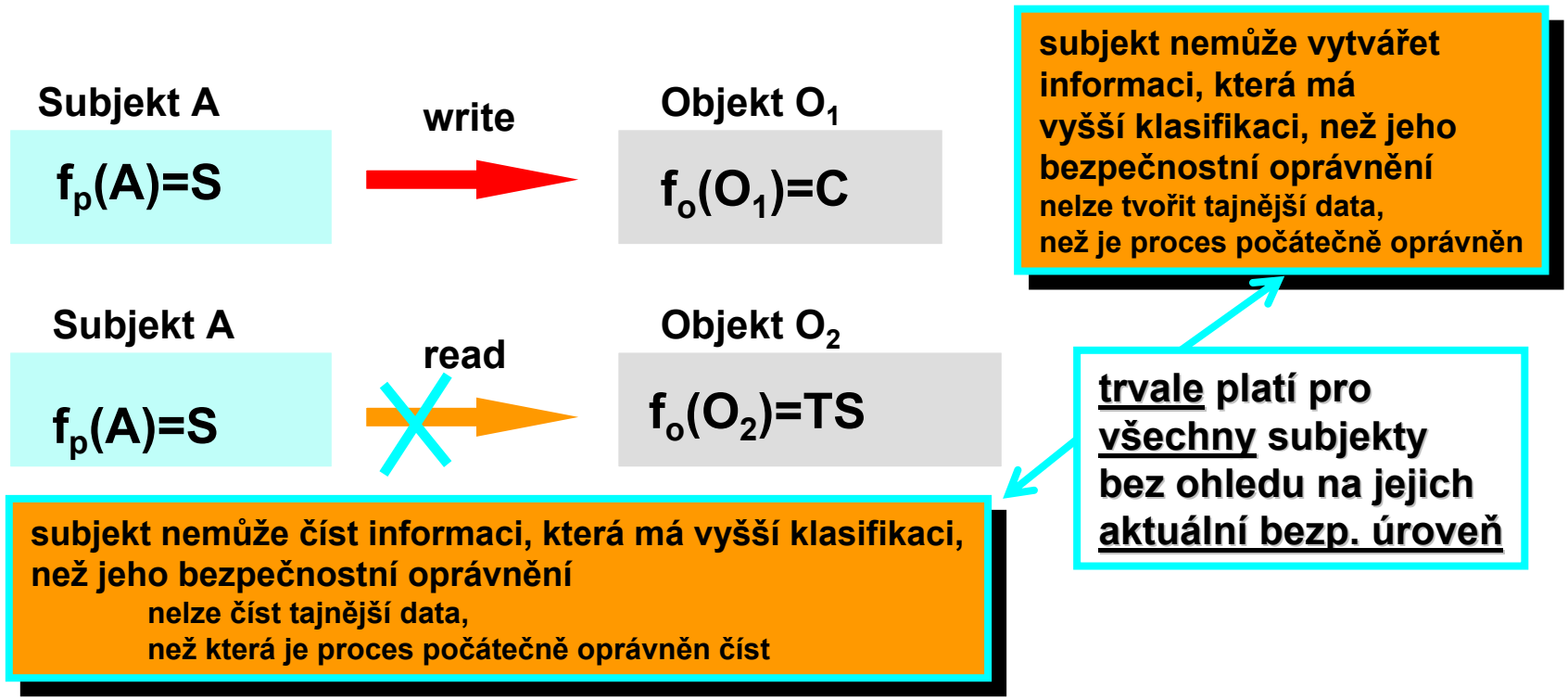

Nedostatečnost ss-vlastnosti

- subjekt A nižší bezpečnostní úrovně l_0 ,
  než je klasifikace objektu o_1, může vytvořit Trojského koně, který bude spuštěn s vyšší bezpečnostní úrovní $l_v > o_1$
- Trojský kůň může přečíst obsah objektu s klasifikací o_1
- Trojský kůň může vytvořit objekt s okopírovanou informací s klasifikací objektu $o_2 < o_1$
- subjekt A může číst objekt s klasifikací o_2

*–vlastnost

- pouze pro *nedůvěryhodné subjekty*
- Pak $\forall s \in S' \; \forall o \in O$
  - ✓ read $\in M(s,o) \Rightarrow f_a(s) \geq f_o(o)$
  - ✓ write $\in M(s,o) \Rightarrow f_a(s) = f_o(o)$
  - ✓ append $\in M(s,o) \Rightarrow f_a(s) \leq f_o(o)$
- splnění tohoto axiomu implikuje splnění předchozího axiomu; opak ale neplatí

nedůvěryhodný subjekt může číst informaci, jestliže její klasifikace je dominovaná aktuální b. ú. subjektu
- číst lze jen méně tajná data

nedůvěryhodný subjekt může zapisovat informaci, jestliže její klasifikace je shodná s aktuální b. ú. subjektu
- tvořit lze jen stejně tajná data

nedůvěryhodný subjekt může doplňovat informaci, jestliže její klasifikace dominuje aktuální b. ú. subjektu
- doplňovat lze stejně tajná data
- nebo tajnější data

nelze poslat zprávu procesu s nižším bezpečnostním oprávněním

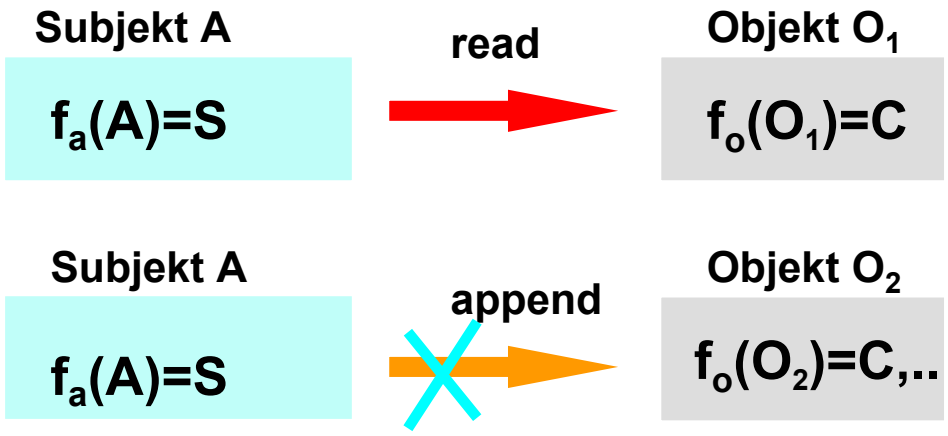

důvěryhodné subjekty mohou porušovat *-vlastnost

Volitelný přístup v Bell-LaPadula

- Také volitelný přístup (discretionary access property)
  - ➢ pro povolení přístupu je nutné mít patřičná práva v matici přístupových práv **M**, subjekt musí být pro danou operaci autorizován

$$\forall s \in S\ \forall o \in O\ \forall a \in A\ \ <s,o,a> \in b \Rightarrow a \in M[s,o]$$

    - ✓ model B-P je rozšířením modelu s maticí přístupových práv
  - ➢ Příklad – subjekt s bezp. úrovní TS **nemusí** mít právo čtení k jistému objektu O, byť tento má klasifikací C

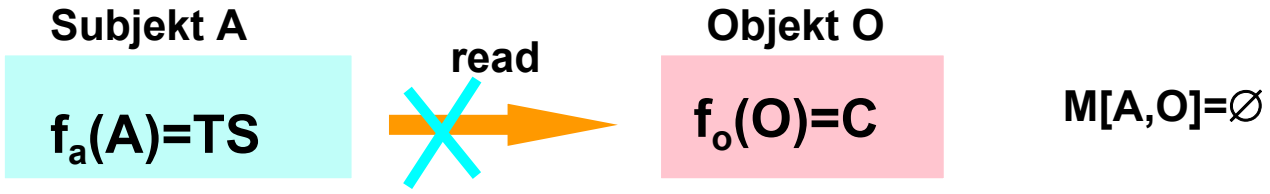

- Stav systému – je považován za bezpečný, jsou-li splněny všechny 3 vlastnosti

Problémy víceúrovňových systémů

- Jak klasifikovat data?
- Tendence k příliš striktní klasifikaci!
- Jak propojit MLS jednoho typu MLS jiného typu (neekvivalentní klasifikací) – např. US vs. UK?
- Vývoj MLS bývá příliš komplikovaný a drahý
- Administrace je náročná
- Uživatel bývá při své práci příliš omezován
- Jak řešit snížení klasifikace?

Skrytý kanál

- *Covert channel* - mechanismus, který není primárně určen pro komunikaci, ale může být využit (zneužit) pro komunikaci mezi jednotlivými úrovněmi
- Typické je využití nějakého sdíleného prostředku
  - zaplnění disku
  - pozice hlavičky na disku
  - zamykání souborů
  - čas posledního přístupu k souboru
  - aktuální zátěž procesoru
- Obrana – snížení šířky pásma komunikačního kanálu
  - diskové kvóty, nucené nastavení hlaviček disku
  - zavedení šumu

Polyinstance

- Chráníme existenci informace na vyšší úrovni
- Uživatel na nižší úrovni chce vytvořit soubor, který již existuje na úrovni vyšší
  - Můžeme zakázat ⇒ prozradíme existenci souboru
- *Noninterference* = vlastnost, kdy akce uživatele na vyšší úrovni nijak neovlivní to, co vidí uživatel na nižší úrovni
- Souborový systém: zavedeme konvence pro pojmenování
- Databáze: netriviální problém (smyšlený příběh vs. zatajení)
- Př.: USA: UK:

klasifikace	Účel skladu
C	Sklad atomových zbraní
U	Sklad uniforem

klasifikace	Účel skladu
C	Sklad atomových zbraní
U	klasifikováno

Model Biba

- K zajištění integrity
  - „převrácený“ model Bell-LaPadula
  - Integrita a důvěrnost jsou svým způsobem doplňující se koncepty (někdo musí zapsat = změnit integritu, aby šlo vůbec číst)
- Číst lze jen data vyšší úrovně (důležitější, přesnější, spolehlivější)
- Zapisovat lze jen „dolů“ (podřízeným)
- Např. systém pro informování cestujících bere data od signalizačního systému, ale nemůže jeho data měnit.

Dopad MLS

- Velké množství bezp. projektů a výzkumu
- Koncepty pro ne-MLS systémy, jako např.
  - Důvěryhodná cesta (*Trusted Path*) – bezpečný kanál pro komunikaci komponent
  - Důvěryhodná distribuce (*Trusted Distribution*) – bezpečná distribuce systému
  - Důvěryhodná správa zařízení (*Trusted Facility Management*) – bezpečná administrace

Skutečné MLS systémy

- Upravené verze běžných systémů
  - Trusted Solaris
  - HP Virtual Vault
  - TrustedBSD
  - SE Linux
  - AppArmor

SE Linux

- vyvinuto za pomoci NSA
- součásti jádra Linuxu od verze 2.6.0
- je nadstavbou POSIX capabilities (tj. práva je možné nastavovat jemněji než jen běžný uživatel vs. root)
- od verze 2.6.12 obsahuje i MLS
- aktivní (enforcing) vs. pasivní (permissive) režim

SE Linux (2)

- Při přístupu subjektu k objektu pomocí systémového volání se kromě běžných přístupových práv kontroluje splnění bezpečnostní politiky
- Tuto kontrolu provádí *bezpečnostní server* vůči sadě pravidel
- Rozhoduje se na základě trojice identita:role:typ a klasifikace v MLS (volitelné)
  - identita (user_u, system_u nebo speciální identita pro některé uživatele), odlišná od UID
  - role (sysadm_r, system_r, user_r)
  - typ – typ objektu (file_t, default_t, user_home_dir_t)

SE Linux (3) – příklad

```
# ls -Z /
drwxr-xr-x  root     root     system_u:object_r:bin_t          bin
drwxr-xr-x  root     root     system_u:object_r:boot_t         boot
drwxr-x---  root     root     root:object_r:user_home_dir_t    root
drwxr-xr-x  root     root     system_u:object_r:sbin_t         sbin
drwxr-xr-x  root     root     system_u:object_r:file_t         selinux
-rw-r--r--  root     root     system_u:object_r:net_conf_t     yp.conf

# ls --scontext
system_u:object_r:etc_t          shadow

# chcon system_u:object_r:httpd_sys_content_t index.html

# id -Z
root:staff_r:staff_t
```

Integritní úrovně Windows Vista

- Každý objekt má přiřazenou integritní úroveň znamenající jeho důvěryhodnost
- 6 hierarchických integritních úrovní
  - Untrusted – procesy přihlášené anonymně
  - Low – procesy pracující s Internetem
  - Medium – běžná úroveň
  - High – administrátor
  - System – systémové procesy, služby jádra
  - Installer – instalace a odinstalace

Integritní úrovně Windows Vista

- Subjekty na nižší úrovni nemohou modifikovat objekty na vyšší úrovni
  - Na čtení a spouštění se to nezvtahuje (vs. Biba)
- Integritní úroveň není dynamická
  - Čtením méně důvěryhodných objektů se úroveň procesu nesnižuje (vs. Biba)
- Integritní politika zabraňuje přístupu k objektům, ale nesleduje informační toky

Role based access control (RBAC)

- Není ani volitelné ani povinné řízení přístupu, ale samostatná kategorie
- Uživatelům jsou přiřazeny role (uživatel může mít více rolí)
- Role znamenají práva k provedení určitých akcí, tato práva mohou být specifikována velice jemně (např. přidat záznam, upravit nějakou položku apod.), jemněji než pomocí ACL
- Role jsou však specifické pro každý IS, v heterogenní organizaci není snadné vytvořit jasný systém rolí, jím odpovídajících práv a rozdělení uživatelů do rolí

Role based access control (RBAC)

- Příklad RBAC – oracle
  - create role vyuka;
  - grant CREATE SESSION, ALTER SESSION, CREATE PROCEDURE, CREATE SEQUENCE, CREATE SYNONYM, CREATE TABLE ... to vyuka;
  - grant vyuka to zriha;

Příští přednáška 24. 4. 2012 v 10:00

zriha@fi.muni.cz
matyas@fi.muni.cz